

lesunt. Potest adhuc & hoc modo accipi, quod ait: Unguentum exinanitum nomen tuum, propterea adolescentulæ dilexerunt te. Unigenitus Dei filius cum in forma Dei esset, exinanivit semetipsum, & formam servi accepit. Exinanivit autem de plenitudine, sine dubio, in qua erat. Illi ergo qui dicunt: Quia de plenitudine eius nos omnes accepimus, ipsi sunt adolescentulæ, quæ de ea plenitudine ex qua se ille exinanivit, & factum est unguentum exinanitum nomen eius, percipientes dicunt: Post te in odorem unguentorum tuorum curremus. Nisi enim exinanisset unguentum: hoc est, plenitudinem divini spiritus, & humiliasset se usque ad formam servi, capere eum nullus in illa divinitatis plenitudine potuisset: nisi sola fortassis sponfa, pro eo quod videtur indicare quia unguentum istud exinanitum non sibi, sed adolescentulis dilectionis dederit causam. Sic enim dicit: Unguentum exinanitum nomen tuum: propterea adolescentulæ dilexerunt te. Ac si diceret: Adolescentulæ quidem propterea dilexerunt te: quia exinanisti te de forma Dei, & factum est unguentum exinanitum nomen tuum: ego autem non pro exinanito unguento, sed pro ipsa unguentorum plenitudine dilexi te. Hoc enim indicat in eo loco, ubi dicit: Odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Quod verò etiam ipsa cum adolescentulis post ipsum se cursuram dicit: hanc aio esse causam, quod perfecti quique omnia omnibus fiant, ut omnes lucrifaciant: sicut jam supra exposuimus. Introduxit me rex in cubiculum suum: exultemus & jucundemur in te. Cum indicasset sponfo suo sponfam, quod adolescentulæ odore eius captae, currebant post ipsum, cum quibus etiam ipsa cursura esset, ut eis formam præberet in omnibus: nunc quasi laboris sui consecuta jam palmam, pro eo quod concurrentibus, introductam se dicit ab sponfo rege in cubiculum eius: ut ibi videret cunctas opes regias. In quo utique merito jucundatur & exultat, utpote quæ secreta jam regis, & arcana prospexerit. Hic est, secundum propositum dramatis ordinem, quasi historicus intellectus. Sed quoniam cuius res agitur, Ecclesia est ad Christum veniens, vel anima Verbo Dei adhærens: quod aliud cubiculum Christi, & promptuarium Dei credendum est, in quo vel Ecclesiam, vel animam coherentem sibi introducat, nisi ipse arcanus sensus eius, & reconditus? de quo & Paulus dicebat: Nos autem sensum Christi habemus, ut sciamus quæ à Deo donata sunt nobis. Hæc illa sunt, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ preparavit Deus his qui diligunt eum. Cum igitur Christus animam in intelligentiam sui sensus inducit, in cubiculum regis introducta dicitur, in quo sunt thesauri sapientiæ ac scientiæ eius absconditi. Non mihi autem vacuum videtur, quod cum potuisset dicere: Introduxit me sponfus meus, aut aliquid huiusmodi, aut fraternus meus, ut ei moris est: nunc quia cubiculum dictura erat, regis dixerit cubiculum: & non aliud nomen posuerit, in quo posset fortassis aliquis etiam mediocriter intelligi. Sed propterea arbitror in his regem nominatum: ut ostenderetur per hoc nomen prædices cubiculum, utpote regium, & multis atque ingentibus opibus repletum. Prope hunc omnino mihi videtur fuisse & ille, qui dixit raptum se esse usque ad tertium cælum, & inde in paradysum, & audisse verba ineffabilia, quæ non licet homini loqui. Quid enim putas esse illa verba quæ audivit: nonne à rege audivit, & in cubiculo, & prope cubiculum positus audivit? Et erant credo illa verba talia quædam, quæ hortarentur eum ad majorem profectum, & promitterent ei, quod si perseveraret usque in finem, & ipse posset intrare regis cubiculum: secundum illud quod per Prophetam quoque promittitur: Dabo tibi thesauros obscuros, occultos, invisibiles. Aperiam tibi ut cognoscas, quia ego sum Dominus Deus tuus, qui vocavi nomen tuum Israel. Currunt ergo adolescentulæ post ipsum, & in odorem eius, unaquæque tamen pro viribus, alia quidem velocius, alia paulò tardius: alia etiam inferius ceteris & ultimo, alia primo loco: verumtamen currunt omnes: sed una est perfecta quæ cucurrit sic, ut perveniret, & sola acciperet palmam. Sola enim est quæ dicit: Introduxit me rex in cubiculum suum: cum prius non de se sola, sed de pluribus dixisset: quia post te in odorem unguentorum tuorum curremus. Introducit ergo in cubiculum regis, & efficitur regina: & ipsa est de qua dicitur: Regina altit à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietatibus. De his autem adolescentulis, quæ post ipsam cucurrerant, & procul ab ea in ipsis currenti spatii remanserant, dicitur: Adducentur regi virgines post eam, proximæ eius adducentur tibi. Addu-

centur in lætitiâ & exultatione, inducentur in templum regis. Sed & illud etiam in hoc advertere debemus, quod sicut rex habet cubiculum quoddam, in quod reginam sive sponfam suam introducit; ita habet & sponfa suum cubiculum, in quod monetur per Verbum Dei ingressa claudere ostium: & ita conclusis illis omnibus divitiis suis, intra illud cubiculum, orare eum qui videt in abscondito, & perspicit quantas opes, animi scilicet virtutes intra cubiculum suum sponfa condiderit; & videns eius divitias, det ei petitiones suas. Omni enim habenti dabitur. Quod autem ait, exultemus & jucundemur in te: videtur ex persona adolescentularum dici, vel optantium & petentium à sponfo: ut quemadmodum sponfa consecuta est quæ perfecta sunt, & exultat, ita ipse etiam suum implere cursum, & pervenire usque ad regis cubiculum mereantur: ut perspectis & intuitis omnibus his, de quibus illa gloriatur, etiam ipsæ exultent sicut & illa & jucundentur in eo. Vel etiam ad sponfam potest dictum videri ab adolescentulis congratulantibus ei, & promittentibus petentibusque, ut participes fiant exultationis eius & lætitiæ. Diligemus ubera tua super vinum. Sponfa quidem postquam oscula meruit ab ipso sponfi ore suscipere, & uberibus eius perfusi, ait ad eum: Bona sunt ubera tua super vinum. Adolescentulæ verò quæ nondum ad id beatitudinis venerant, neque summam perfectionis acceperant, neque usum & operibus fructus perfectæ charitatis expleverant: ut quasi expertæ pronuntiarent de uberibus eius, quia bona sunt: videntes tamen sponfam delectari, & refici ex uberibus sponfi, ex fontibus scilicet sapientiæ & scientiæ, quæ de uberibus eius fluunt, & pocula cælestis doctrinæ sumentes, tanquam imitatrices perfectionis eius, & desiderantes eisdem vestigiis incedere, promittunt & dicunt: Diligemus ubera tua super vinum: id est, nos quidem nondum in id perfectionis ascendimus, ut jam diligamus ubera tua plus quam vinum, vel certe ubera quæ sunt super vinum (utroque enim modo sensus stare videbitur) gerimus tamen spem, utpote adolescentulæ in id ætatis proficere, quo possimus non solum pasci, & ali ex uberibus Verbi Dei, sed & diligere alentem. Istæ sunt autem adolescentulæ (ut sæpe jam diximus) animæ, quæ primis, & initio valentibus eruditionibus videntur imbutæ: & velut vino quodam lactificata, institutione tutorum duntaxat curatorumque & pedagogi: utpote parvulæ, & quæ habent quidem in viribus amare vinum: non tamen habent in ætate, ut auctorem uberum sponfi moveri, aut excitari possent. Sed ubi advenit plenitudo temporum, & Christus in eis proficit ætate & sapientiâ, & jam sentire ceperunt quid sint ubera sponfi, quæque in his perfectio Verbi Dei, & doctrinæ spiritualis plenitudo designetur, etiam promittunt: quia plusquam vinum quod nunc tanquam parvulæ bibunt, dilecturæ sint ubera sponfi: id est, propensiores futuræ erga perfectæ, & omni plenitudine decreta dogmata Christi, quam jam antea fuit in communibus studiis, sive in legis & Prophetarum velle sunt institutionibus extitisse. Equitas dilexit te. Etiam hoc mihi videtur adolescentulæ proloqui, velut satisfaciens, pro eo quod dilecturas super vinum se promiserunt ubera sponfi: & non jam in præsentia diligant, neque integram vim charitatis ostendant. Est ergo vox ista velut inculantium semetipsas, quasi quæ nondum abjecta omni iniquitate pervenerint ad æquitatem, ut possint jam diligere vinum super ubera sponfi: scientes inconveniens esse, ut aliquid adhuc residet iniquitatis in eo, qui ad perfectionem spiritualis & mysticæ doctrinæ pervenerit. Quia ergo summa perfectionis in charitate consistit: charitas autem nihil iniquitatis admittit: ubi autem nihil iniquitatis est, ibi sine dubio est æquitas: merito ergo æquitas esse dicitur quæ diligit sponsum. Et vide, si non ob hoc etiam videtur illud in Evangelio à salvatore dictum: Si diligitis me, mandata mea servate. Si ergo qui diligit Christum, mandata eius custodit: & qui mandata eius custodit, nulla est in eo iniquitas, sed æquitas in eo permanet: æquitas ergo est quæ mandata eius custodit, & diligit Christum. Et rursum: Si is qui mandata custodit, ipse diligit Christum: mandata autem in æquitate servantur, & æquitas est quæ diligit Christum: qui iniquum aliquid gerit, neque mandata custodit, neque diligit Christum. Erit ergo ut quantum iniquitatis in nobis est, tantum longè simus à dilectione Christi: & tantum mandatorum eius prævaricatio habeatur in nobis. Et ideo regulam quamdam directam ponamus esse æquitatem: ut si quid in nobis iniquitatis est, hanc adhibentes, & superducentes directioriam mandatorum Dei: si quid in nobis curvum, si quid tortuosum est,

ab

ab hujus regulæ linea refectur, ut possit & de nobis dici: Equitas dilexit te. Possimus autem etiam sic accipere, ut videatur simile esse quod dixit: Equitas dilexit te, ac si dixisset: iustitia dilexit te, & veritas, & sapientia, & pudicitia: & singulæ quæque virtutes. Nec mireris sanè, si dicimus virtutes esse quæ diligunt Christum cum in aliis ipsarum virtutum substantiam, Christum soleamus accipere. Quod & frequenter invenies in scripturis divinis, pro locis & opportunitatis aptari. Invenimus namque ipsum, & iustitiam dici, & pacem, & veritatem. Et rursum scriptum est in psalms: Iustitia & pax oculatæ sunt. Et, veritas de terra orta est, & iustitia de cælo prospexit: quæ utique omnia, & ipse esse, & rursus ipsum dicuntur amplecti. Sed & sponfus idem dicitur, idem etiam sponfa nominatur: ut in prophetia scriptum est: Sicut sponfo imposuit mihi mitram, & sicut sponfam ornavit me ornamento.

HOMILIA SECUNDA.

USCA sum, & formosa, filia Jerusalem: ut tabernacula Cedar, ut pelles Salomonis. In aliis exemplaribus legitur: Nigra sum, & formosa. Rursus in hoc persona sponfa loquentis introducit. Loquentis autem non ad illas adolescentulas, quæ cum ipsa currere solent, sed ad filias Jerusalem, quibus tanquam his quæ derogaverint fœderati eius, respondere videtur, & dicere: Fusca quidem sum, vel nigra, quantum ad colorem spectat, filia Jerusalem: formosa vero, si quis interna membrorum lineamenta perspiciat. Nam & tabernacula inquit, Cedar, quæ est gens magna, nigra sunt: & ipsa gens Cedar, nigredo, vel obscuritas interpretatur. Sed & pelles Salomonis nigre sunt: nec tamen ob hoc tanto regi, in omni gloria sua pallium vifa est indecora nigredo. Non ergo mihi ò filia Jerusalem, exprobratis culpam coloris: cum live naturalis, sive exercitio quaesita, corpori pulchritudo non desit. Hæc continet historicum drama, & propositæ fabulæ species. Sed redeamus ad ordinem mysticum. Hæc sponfa quæ loquitur, Ecclesiæ personam tenet ex gentibus congregatæ. Filia verò Jerusalem, ad quas ei sermo est, illæ sunt animæ quæ propter electionem patrum, charissimæ quidem dicuntur, inimicæ autem propter Evangelium. Istæ sunt filie Jerusalem civitatis terrænæ, quæ videntes Ecclesiam ex gentibus, quamvis pro ignobilem, quod generositatem sibi Abraham, & Isaac, & Jacob non possit ascribere: obliviscentem tamen populum suum, & domum patris sui, atque ad Christum venientem, spernunt eam: & pro ignobilitate generis offuscant. Quod sponfa sentiens, filias prioris populi imputari sibi, & pro hoc etiam, nigram se appellari, quasi quæ paternæ eruditionis non habeat claritatem, respondens ad hæc dicit: Nigra sum quidem, ò filia Jerusalem: pro eo quod non descendo de stirpe clarorum virorum: neque illuminationem Mosis legis accepi: habeo tamen pulchritudinem meam mecum. Nam & in me illud primum est, quod ad imaginem Dei in me factum est, nunc accedens ad Verbum Dei, recepi speciem meam. Quamvis enim pro coloris obscuritate, comparetis me tabernaculis Cedar, & pellibus Salomonis: tamen & Cedar ex Ismaele descendit. Secundo namque loco ex Ismaele natus est, qui Ismael non fuit expertus divinæ benedictionis. Sed & pellibus Salomonis comparatis me, quæ non alia sunt quam pelles tabernaculi Dei: & tamen miror vos ò filia Jerusalem, mihi coloris velle exprobrare nigredinem. Quomodo non meministi, quod in lege vestra scriptum est, quid passa sit Maria quæ derogavit Mose cum Æthiopiâ nigram accepisset uxorem? quomodo ignoratis illius imaginis adumbrationem in me nunc veritate compleri? Ego sum illa Æthiopiâ, ego sum nigra quidem pro ignobilitate generis: formosa verò, propter penitentiam & fidem. Suscepi enim in me Filium Dei, recepi Verbum carnem factum. Accessi ad eum, qui est Imago Dei, primogenitus omnium creaturæ, & qui est splendor gloriæ, & fulgor substantiæ eius, & facta sum formosa. Tu ergo quid improperas convertenti se à peccato, quod utique lex fieri vetat: & quomodo tu gloriaris in lege prævaricans legem? Verum quoniam in his locis sumus, ubi Ecclesia quæ ex gentibus venit, nigram se esse dicit: & formosam, quamvis longum videatur esse, & operosum colligere ex scripturis divinis, in quibus vel qualiter sacramenti hujus forma præcesserit, tamen non mihi penitus omittendum videtur, sed quam potuerit breviter memorandum. Primò ergo in Numerorum libro de Æthiopiâ ita scriptum est: Et locuta

est Maria ad Aaron, & derogaverunt Mose, propter mulierem Æthiopiâ quam accepit uxorem, & dixerunt: Nunquid Mose soli locutus est Dominus? Nonne & nobis locutus est? Et iterum in tertio Regnorum libro scriptum est de regina Saba, quia venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis: hoc modo, Regina Saba audivit nomen Salomonis: & nomen Domini: & venit tentare eum in Parabolis, & venit in Jerusalem in virtute magna valde: & cameli portantes odoramenta, & aurum multum valde, & lapidem pretiosum: & ingressa est ad Salomonem, & locutus est ei omnia verba quæ erant in corde suo. Et enunciavit ei Salomon omnia verba ejus. Et non fuit verbum quod omiserit rex, & non enunciaverit rex ei. Et vidit Regina Saba omnem prudentiam Salomonis, & domum quam edificavit, & cibos Salomonis, & sedem puerorum ejus, & ordinem ministrorum ejus, & vestes ejus, & vini fiores ejus, & holocausta ejus, quæ offerrebat in domo Domini: & obstupuit & dixit ad Regem Salomonem: Verus est sermo quem ego audivi in terra mea de verbo tuo, & prudentia tua: & non credidi his qui loquebantur mihi, usquequo venirent, & viderunt oculi mei: & ecce nec media pars est quæ nunciabantur mihi. Addidisti enim bona, super omnem auditionem quam audivi in terra mea. Beata mulieres tuæ, beati pueri isti qui assistunt in conspectu tuo semper: & audiunt omnem prudentiam tuam. Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui tibi dedit sedem Israel. Quoniam dilexit Dominus Israel, & voluit eum permanere in æternum: posuit te regem super eos, ut facias iudicium cum iustitia, & judices eos. Et dedit Salomoni centum viginti talenta auri, & odoramenta multa valde, & lapidem pretiosum. Nunquam talia venerant odoramenta, nec in tanta multitudine, quæ dedit Regina Saba Regi Salomoni. Hanc autem historiam paulo latius repetere volumus, & inferere huic expositioni nostræ, scientes intantum convenire hæc ad personam Ecclesiæ, quæ ex gentibus venit ad Christum: ut ipse Dominus in Evangelio reginæ hujus faceret mentionem, dicens eam venisse à finibus terræ, ut audiret sapientiam Salomonis. Austri autem reginam dicit eam, pro eo quod Æthiopia in Austri partibus jaceat: & à finibus terræ, quasi in ultimo posita. Invenimus autem hujus ipsius reginæ etiam Josephum in historia sua facere mentionem, addentem etiam hoc, quod posteaquam regressa est, inquit, à Salomone, Cambyles Rex miratus ejus sapientiam, & sine dubio ex Salomonis sapientia susceperat, cognominavit, inquit, nomen ejus Meroën. Refert autem quod non solum Æthiopiæ, sed & Ægypti regnum tenuerit. Addeamus autem adhuc & ea quæ in sexagesimo septimo psalmo, de hac eadem forma continentur. Ait ergo ibi: Disperge gentes quæ bella volunt: venient legati ex Ægypto: Æthiopia præveniet manus ejus Deo. Est adhuc quarto in loco apud Sophoniam Prophetam de hac eadem figura, hoc modo scriptum: Propterea sustine me, dicit Dominus, in die retributionis meæ in martyrio: hoc est in testimonio: quoniam iudicium meum est ad congregationes gentium, ut suscipiam reges, & effundam super eos omnem iram indignationis meæ: in igne zeli mei consumetur omnis terra. Quoniam tunc convertam in populi linguam in generationem ejus: ut invocent omnes nomen Domini, & serviant ei sub jugo uno. De ultra flumina Æthiopiæ suscipiam eos qui dispersi sunt, & offerent sacrificium mihi. In die illa non confunderis Saba ab omnibus adventionibus tuis, in quibus impiè egisti in me. Sed & in Jeremia scriptum est: quod principes quidam populi Israel miserint Jeremiam in lacum Melchæ filii Regis, qui erat in domo carceris: & deposuerunt eum cum funibus, & in lacum non erat aqua, sed cænum: & erat in cæno. Audiens autem Abdimelech Æthiops, vir eunuchus, qui erat in domo Regis, quia miserunt Jeremiam in lacum: locutus est Regi, & dixit: Domine Rex, malè fecerunt viri isti omnia quæ fecerunt in Jeremiam Prophetam, quia miserunt eum in lacum, & morietur ibi à facie famis: quoniam non sunt jam panes in civitate. Et præcepit Rex ipsi Abdimelech Æthiopi, dicens: Tolle hinc triginta homines, & educ eum de lacu, ut non ibi moriatur. Et quid plura? Abdimelech Æthiops fuit qui Jeremiam eduxit de lacu. Et paulo post factus est sermo Domini ad Jeremiam, dicens: Vade & dic Abdimelech Æthiopi, dicens: sic dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego adduco verba mea super civitatem istam in mala, & non in bona: & salvabo te in die illa, & non dabo te in manus hominum quos tu times. A facie eorum salvans salvabo te: & in gladio non cades,

R r